

Mit o obstoju velikih družin v obdobju 1869 do 1924 na primeru župnije sv. Mihaela v Šaleški dolini

Miran Aplinc*

1.01 Izvirni znanstveni članek
UDK 94(497.4Šoštanj):314"1869/1924"

Miran Aplinc: Mit o obstoju velikih družin v obdobju 1869 do 1924 na primeru župnije sv. Mihaela v Šaleški dolini. Časopis za zgodovino in narodopisje, Maribor 85=50(2014), 3, str. 22–38

V prispevku je obravnavan mit o obstoju velikih družin v luči zapisnikov duš (1869–1924) na primeru župnije sv. Mihaela, ki leži v zahodnem delu Šaleške doline. Avtor predstavi stanje tovrstnih raziskav s področja historične demografije in obravnavane vire, položaj družine v luči zapisnikov duš, položaj otrok glede na vrsto gospodinjstva ter število otrok na družino po naseljih v primerjavi z bližnjim Velenjem.

Ključne besede: historična demografija, prebivalstvo, zapisniki duš, družina, Šoštanj

1.01 Original Scientific Article
UDC 94(497.4Šoštanj):314"1869/1924"

Miran Aplinc: The Myth of the Existence of large Families in the Period from 1869 to 1924 in the Case of the Parish St. Michael in Šaleška dolina. Review for History and Ethnography, Maribor 85=50(2014), 3, pp. 22–38

The paper discusses myth of the existence of large families on the basis of a parish family book (Status Animarum, "State of Souls") (1869 to 1924) in the case of the parish of St. Michael, which lies in the western part of the Šaleška dolina. The author presents the present state of research in the field of historical demography and the used sources, the situation of families from the perspective of the census survey, the

* Miran Aplinc, kustos, Muzej usnjarstva na Slovenskem, Primorska 6h SI – 3325 Šoštanj, miran.aplinc@guest.arnes.si

situation of children regarding the quality of houses, and the number of children per family in different settlements, which the author compares with the nearby Velenje.

Key words: historical demography, population, parish family book (Status Animarum, "State of Souls"), family, Šoštanj

MIT O OBSTOJU VELIKIH DRUŽIN

V prispevku je obravnavan mit o obstoju velikih družin v luči zapisnikov duš (1869–1924) na primeru župnije sv. Mihaela, ki leži v zahodnem delu Šaleške doline. Zakaj govorimo o mitu? Po Ann Oakley je mit pozitivna, vendar nerealna predstava o določenih pojavih, ljudeh itn. in kot domišljajska pripoved uteleša splošno znane ideje o naravnih in zgodovinskih pojavih. Pri tem je primarna funkcija mita »da podpira obstoječi družbeni red«, to je ohranjanje vrednot in tradicije, da »je /svet/ vselej bil in bo vselej ostal tak, kakršnega poznajo«. ¹ Slovenci se, kar zadeva mite, ne ločujemo bistveno od drugih narodov. Miti oziroma mitske predstave o izvoru Slovencev, o slovenskem narodnem vzponu itn. so dokaj znan pojav. ² Mednje lahko prištevamo tudi mitsko predstavo o obstoju velike in številčne družine in propadu le-te v obdobju industrializacije. Ta predstava o dobrih starih časih je bila dokaj uveljavljena tudi med tistimi, ki so se ukvarjali s sociologijo in historično demografijo. Mit o obstoju velikih družin ima svoje temelje v pojmovanju stare tradicionalne družine, ki je po Le Playju izgubila položaj, pomen in številčnost z industrijsko revolucijo. ³ To naj bi bila rodovna večgeneracijska družina ⁴ s številnimi otroki. ⁵ Velika »razširjena« družina sorodnikov in nesorodnikov se je z industrijsko revolucijo

¹ Oakley, *Gospodinja*, 169.

² Novak Popov, *Mitske predstave o Slovencih*.

³ Le Play, *On family, work, and social change*, 1982.

⁴ Hudales, *Od zibeli do groba*, 133. V dedni hiši je edini gospodar oče, ki svojo lastnino preda naslednjemu rodu, to je poročenemu najstarejšemu sinu. Drugi otroci, ki se niso poročili, so ostali doma, to so tako imenovani »strici« in »tetek«. Pri hiši pa so bili tudi razni »posli« del družine, vsi pa so delali v dobro in korist družine. Govorimo torej o velikih večgeneracijskih družinah.

⁵ Flandrin, *Družina: sorodstvo, družina in spolnost v Franciji*, 52; Malačič, *Demografija*; Šifrer, *Demografska statistika*. Vemo, da so demografske spremembe rezultat rodnosti in smrtnosti, izraženih v naravnem prirastku. Na končno število prebivalstva, ki ga zaznavajo uradna štetja, vplivajo še notranje in zunanje migracije. Naravni prirastek predstavlja razliko med številom smrti ter rojstev in je večji v času demografskega prehoda zaradi zakasnitve padanja natalitete za mortaliteto. Naravni prirastek je v času demografskega prehoda visok in prebivalstvo se lahko tudi večkratno poveča, vendar se zaradi izseljevanja prebivalstva stanje od države do države razlikuje.

razbila na vase zaprte nuklearne družine. To je družina moža, žene in otrok ter je kot takšna v preteklosti nepoznana.⁶ O vprašanju jedrnih in razširjenih družin je pisal tudi Hudales.⁷ Po Laslettu iz leta 1972 predlagani družinski tipi⁸ na nek način razlagajo splošne trditve o velikosti družin nekdaj.⁹ Industrijska revolucija je povzročila spremembe dedne družine in uveljavila dedne deleže.¹⁰ Te spremembe so posledično privedle do razpada stare družine in zmanjšanja rodnosti.¹¹ Povprečna evropska družina je bila petčlanska (oziroma je imela družina dva otroka ali tri) in tudi z industrijsko revolucijo ni resneje upadla.¹² Z novodobnimi empiričnimi analizami matičnih knjig so raziskovalci dokazali, da tako velika družina skoraj ni obstajala in je statistično manj pomembna. Obstoj družine z desetimi ali več otroki je namreč izjemen in zelo redek tudi v primerih, o katerih govori ljudsko izročilo, recimo o desetem bratu, desetnici itn. V naši analizi bomo našli tudi te primere, vendar so – kot drugod – redki.

PROSTORSKA OMEJITEV

Župnija sv. Mihaela, ki spada v občino Šoštanj, je bila leta 1849 ustanovljena iz katastrskih občin Gaberke, Lokovica, Ravne, Družmirje in Šoštanj (krajevne občine: Šoštanj, Ravne, Gaberke, Družmirje, Lokovica, Skorno, Florjan in Topolšica). Spadala je pod okrajno glavarstvo Slovenj Gradec in sodni okraj Šoštanj. Z upravnimi reformami, 25. septembra 1880, so bile izločene katastrske občine Družmirje, Ravne in Lokovica, iz katerih sta nastali občina »Šoštanjska okolica« ter občina »Šoštanj trg«. Šoštanj je mestne pravice dobil 28. junija 1911,¹³ sama Občina Šoštanj mesto pa je bila samostojna od leta 1880 do 11. oktobra 1937, ko je prišlo do ponovne združitve z okoliškimi občinami.¹⁴ Obravnavano področje danes zajemajo

⁶ Černič Istenič, *Družina kot polje individualnosti*, 67–75.

⁷ Hudales, *Od zibeli do groba*.

⁸ Laslett, *Family life and illicit love in earlier generations*.

⁹ Hudales, *Od zibeli do groba*, 140. Hudales je za Velenje sredi 19. stoletja izračunal, da je bilo 62,8 % jedrnih družin in 31,4 % razširjenih družin. Okrog leta 1900 se je delež jedrnih družin povečal na 75,5 %, delež razširjenih družin pa se je znižal na 14,3 %. Takšen upad beležimo tudi v agrarnih okoljih Bevče: 60 % jedrnih in manj kot 20 % razširjenih družin. V Šoštanju je bil leta 1900 delež jedrnih družin že 85,1 %.

¹⁰ Code civil des Français, 21. marec 1804.

¹¹ Flandrin, *Družina: sorodstvo, družina in spolnost v Franciji*, 52.

¹² Hudales, *Od zibeli do groba*.

¹³ Hribernik, *Mesto Šoštanj*, 263.

¹⁴ Hribernik, *Mesto Šoštanj*.

tri župnije: sv. Mihaela v Šoštanju, sv. Petra v Zavodnjah in sv. Andreja v Belih Vodah.¹⁵

STANJE RAZISKAV IN VIRI

Mit je bil v svetu in pri nas uveljavljen vse do srede 20. stoletja, ko so se v evropskem prostoru pojavile temeljne raziskave na področju historične demografije.¹⁶ V povojnem jugoslovanskem prostoru omenjena vprašanja niso bila obravnavana. Slovenske obravnave matičnih knjig in zapisnikov duš so redke in omejene na splošno poznavanje razvoja prebivalstva dvojne monarhije, pri čemer moramo izpostaviti raziskave Frana Zwittera¹⁷ in Boga Grafenauerja.¹⁸ Podobne mikrozgodovinske raziskave so pri nas začele nastajati, z izjemo leta 1968 za vas Moste pri Ljubljani,¹⁹ šele v zadnjem času, in sicer za Slovensko Bistrico,²⁰ Kamnico pri Mariboru,²¹ Vitanje,²² Velenje²³ in druge kraje, ki jih v obravnavi delov vzhodnega dela Šaleške doline navaja tudi Jože Hudales.²⁴ Prav zaradi geografske bližine Velenja je zadnja omenjena Hudalesova raziskava komparativno najpomembnejša. Za 19. in 20. stoletje je dosegljivih nekaj dragocenih virov, ki dajejo podatke o demografskem razvoju prebivalstva zahodnega dela Šaleške doline: Leksikon Štajerske Karla Schmutza²⁵ in leksikon Štajerske J. A. Janischa,²⁶ uradna štetja prebivalstva,²⁷ matične knjige župnije sv. Mihaela, Status ani-

¹⁵ Hribernik, *Mesto Šoštanj*.

¹⁶ Imhof, *Historische Demografie*, 34–37.

¹⁷ Zwitter, *Prebivalstvo na Slovenskem*.

¹⁸ Blaznik, Grafenauer, Kos, Zwitter, *Kolonizacija in populacija*.

¹⁹ Kremšek, *Vaščani v obmestju*, 46–75.

²⁰ Koropec, *Matične knjige*, 33–66.

²¹ Radovanovič, *Mesto Maribor v luči matičnih knjig*.

²² Hozjan, *Starejši priimki v vitanjski okolici*, 265.

²³ Hudales, *Od zibeli do groba*.

²⁴ Hudales, *Od zibeli do groba*.

²⁵ Schmutz, *Historisch Topografisches Lexikon von Steyermark*.

²⁶ Janisch, *Topografisch Statistisches Lexikon von Steyermark*.

²⁷ Orts Repertorium des Herzogthumes Steiermark auf Grundlage der Volkszählung vom 31. 12. 1869; Special-ort-repertorium von Steiermark 1880 (Wien 1883); Vollständiges Ortschaften – Verzeichniss der in ... 1880; Josef Andreas Janisch, *Lexikon vom Steiermark*, Band III (Graz 1885); Orts Repertorium von Steiermark (Wien 1893); Special-ort-repertorium von Steiermark 1890 (Wien 1893); ZAC, *Gemeinden Ortschaften Derzeichnik Štajerska III Obersteiermark* (Graz 1890–1900); Specialni krajevni repertorij Avstrijskih dežel, izdelan na podlagi ljudskega štetja z dne 31. 12. 1910, C. Kr. Statistična centralna komisija, IV. Štajerska (Dunaj 1918); Volkszählung vom 31. Dezember 1910,

marum župnije sv. Mihaela,²⁸ obsežno delo duhovnika in zgodovinarja Ignaca Orožna,²⁹ zapisi duhovnika Vincenca Vošnjaka,³⁰ na katerem temelji delo šoštanjskega kronista in zgodovinarja Franca Hribernika³¹ itn.

POLOŽAJ DRUŽINE V LUČI ZAPISNIKOV DUŠ

Analiza zapisnikov duš župnije sv. Mihaela, ohranjenih za obdobje 1869–1924, prikazuje prerez stanja, kot ga je videl zapisovalec. Status Animarum daje podatke o stanju družin, to je o rojenih, umrlih, nezakonskih, hišnih imenih, zamenjavah hišnih gospodarjev, poročnosti, večgeneracijskih družinah, vrsto gospodinjstva itn. Zapisnik duš predstavlja opis stanja v neki družini in je v skladu z namenom in s smislom obstoja. Duhovniku je služil za poznavanje ljudi, to pomeni poznavanje materialnih in socialnih, predvsem pa moralnih razmer v župniji. Služil pa je tudi kot pripomoček za vojaško evidenco, zlasti v obdobju, ko so morali župniki državnim vojaškim oblastem posredovati podatke o vojaških obveznikih (vojaške konskripcije).³² Položaj družine se je z njenim razvojem spreminjal in tako se je spreminjal tudi zapisnik duš. Tudi zato ni mogoč enostaven prerez, ki bi pokazal takratno stanje. V raziskavi bomo med drugim izpostavili podatek o označeni vrsti gospodinjstva ter s tem povezanim številom družin in otrok. V zapisnikih duš označba Klasse (1., 2., 3., 4.) označuje vrsto gospodinjstva (ali gre za posestniško družino, posle itn.). V obdobju 1869–1924 je v Šoštanju prebivalo 22,5 % vseh obravnavanih

k. k. Statistischen Zentralkommission (Brünn 1911); Prebivalstvo Slovenije po naseljih 1869–1966; Vogelник, Demografska statistika; Kuret, *Slovensko Štajersko pred marčno revolucijo 1848*; *Krajevni leksikon Dravske banovine*; *Prebivalstvo Slovenije 1931 in 1941*; *Demografska statistika*; *Definitivni rezultati popisa stanovništva od 31. 1. 1921. g.*; Miljković, *Jugoslavija 1918–1988*; *Statistički godišnjak*, 1929; *Prebivalstvo Slovenije 1931 in 1941, Demografska statistika*.

²⁸ Seznam status animarum (v nadaljevanju SA) za Župnijo Sv. Mihaela Šoštanj: SA, Sv. Mihael pri Šoštanju za leto 1868 (1868–1880); SA, Sv. Mihael pri Šoštanju Družmirje, Gaberke, Skorno, Florjan (1881–1895); SA, Sv. Mihael pri Šoštanju – cela fara 1889–1915; SA, Šoštanj, Topolšica, Florjan, Skorno 1916–1924; SA, Družmirje, Gaberke, Ravne, Lokovica 1916–1924; SA, Šoštanj 1846–1852.

²⁹ Orožen, *Das Bisthum und die Diözese Lavant*.

³⁰ Kronika Župnije sv. Mihaela, fotokopijo hrani Muzej Velenje.

³¹ Hribernik, *Mesto Šoštanj*.

³² Valenčič, Štetje prebivalstva leta 1754; Valenčič, Starostna in družbena struktura prebivalstva; Filipič, Zapisniki duš v Škofijskem arhivu Maribor, str. 303–310.

družin župnije sv. Mihaela. V Ravnah 21,9 %, Lokovici 14,6 %, Topolšici 15,6 %, Družmirju 7,7 %, Skornem 6,4 %, Gaberkah in Florjanu 4,9 %.³³

Vrsta gospodinjstva	Naselja v odstotkih (%)								
	Šoštanj	Ravne	Lokovica	Topolšica	Skorno	Florjan	Gaberke	Družmirje	Skupaj
1	26,1	30,9	27,5	29,3	19,4	34	16,7	35,8	27,9
2	20	23,4	15,8	22,3	9,8	26	30,6	32,1	21,7
3	45,1	33,9	41,2	39,9	47,2	24	31,5	21,9	37,9
4	8,8	11,8	15,5	8,5	23,6	16	21,3	10,2	12,5
	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabela 1: Odstotek družin po naseljih glede na vrsto gospodinjstva (1869–1924)³⁴

V naseljih župnije sv. Mihaela je najvišji odstotek družin prebival prav v gospodinjstvih tretje vrste: Šoštanj 45,1 %, Ravne ima 33,9 %, Skorno 47,2 %, Lokovica 41,2 %, Topolšica 39,9 %, Gaberke, 31,5 %. V Florjanu je največ, 34 % družin, prebivalo v gospodinjstvih prve vrste, prav tako v Družmirju v gospodinjstvih prve in druge vrste. Kljub temu je v Šoštanju v gospodinjstvih prve in druge vrste prebivalo 46,1 % in le 8,8 % družin v gospodinjstvih četrte vrste. Drugačni so rezultati v Florjanu in Družmirju, kjer je dobra tretjina družin živela v gospodinjstvih prve vrste. Gre za dobro stoječe družine na trdnih kmetijah. Zapisovalci zapisnikov duš so z vrsto štiri označevali lesene koč, v katerih so najpogosteje živele vdove, vdovci, nezakonske mame, pa tudi »revne« družine. Skorno v tem delu beleži celo 23,6 %, v gospodinjstvih tretje vrste pa skoraj polovico, 47,2 % hiš. V Skornem je bilo tako 70,8 % gospodinjstev tretje in četrte vrste, to pa govori o slabem gospodarskem stanju. Veliko število gospodinjstev četrte vrste je bilo ob reki Paki, kjer so stali mlini in žage. Mlini in žage so bili tudi ob Velunji v Gaberkah, zato je bilo tam tudi 52,8 % gospodinjstev tretje in četrte vrste. Tudi v Lokovici je bilo 56,7 % gospodinjstev tretje in četrte vrste, ki zajemata tudi tamkajšnje vinograde. Drugače je bilo v Topolšici. Uveljavljanje Termalnega zdravilišča je vplivalo na gradnjo hiš, saj je bilo v tem naselju kar 51,6 % hiš z gospodinjstvi prve in druge vrste. Gospodarska dejavnost je imela močan vpliv na klasifikacijo hiš po vrsti gospodinjstev. Na poseben način to odraža tudi odstotek družin po posameznih vrstah gospodinjstev. V Ravnah, kjer so bile gospodarsko močne

³³ Lastni izračuni.

³⁴ Lastni izračuni.

kmetije, je bilo v gospodinjstvih prve in druge vrste 54,3 % družin, v Družmirju pa celo 67,9 %.

V vsej župniji sv. Mihaela je največ družin živel v gospodinjstvih tretje vrste, 37,9 %, od tega v Šoštanju 11 %. Izmed vseh družin župnije sv. Mihaela pa jih je skoraj četrtina živela v Šoštanju, petina pa v Ravnah.

ŠTEVILO OTROK GLEDE NA VRSTO GOSPODINJSTVA

V večini primerov je visok delež družin določene vrste gospodinjstva dal *ustrezen prispevek otrok*. Razhajanja se kažejo v Ravnah, kjer 33,9 % parov tretje vrste gospodinjstev ni dal ustreznega najvišjega odstotka otrok, torej ta skupina družin ni dala največ otrok. V Ravnah se je 36,4 % otrok rodilo v gospodinjstvih prve vrste, v Gaberkah pa 38,9 % v gospodinjstvih druge vrste. Odstotek otrok, pri čemer obravnavamo vse, tudi nezakonske otroke, na družino glede na vrsto gospodinjstva kaže na to, da je imelo gospodarsko stanje pomemben vpliv na odločitev družin za večje število otrok. Najvišji odstotek otrok v prvi vrsti gospodinjstva je bil v naseljih Ravne, Lokovica, Topolšica, Družmirje in Florjan celo 42,3 %. V hišah druge vrste je bil povprečni odstotek nižji (22,9 %) in najvišji v Gaberkah in Družmirju. Najvišji povprečni odstotek otrok (35,4 %) je bil v hišah tretje vrste gospodinjstev, pri čemer izstopata Šoštanj (50,1 %) in Skorno (45,8 %). Odstotek otrok v hišah četrte vrste gospodinjstev je v vseh naseljih nižji, pa vseeno višji v Skornem (23,3 %).³⁵

Vrsta gospodinjstva	Odstotek (%) otrok po naseljih glede na vrsto gospodinjstva								
	Šoštanj	Ravne	Lokovica	Topolšica	Skorno	Florjan	Gaberke	Družmirje	Vsa naselja
1	21,1	36,4	35,4	32,1	24	42,3	17,1	35,5	30,6
2	19,9	25,4	12,7	24,1	6,9	27,6	38,9	34,3	22,9
3	50,1	27,4	38,4	36,9	45,8	13,5	27,6	26,3	35,4
4	8,9	10,8	13,5	6,9	23,3	16,6	16,6	3,9	11,1
	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabela 2: Odstotek vseh otrok po posameznih naseljih glede na vrsto gospodinjstva v obdobju od 1869–1924³⁶

³⁵ Lastni izračuni.

³⁶ Lastni izračuni.

NEZAKONSKI OTROCI

Nezakonski otroci kot posledica upada morale ali ekonomskega položaja ali morda obojega? Kot pravi Jože Hudales, upad morale v velenjskem koncu doline ni mogel biti zadosten razlog za povečanje števila nezakonskih otrok.³⁷ Nezakonski otroci so se rojevali v slabih ekonomskih pogojih. Rojevali so se hčeram na kmetiji, ki niso imele imetja, neporočenim delavkam, deklam in tistim, ki so bile označene kot »reva«. Izstopajo nezakonski otroci, ki so bili rojeni staršem v gospodinjstvih tretje vrste, to pa ustreza tudi skupni ugotovitvi, da je največ družin sv. Mihaela živelo v gospodinjstvih te vrste. Pri tem izstopa Lokovica z 12,8 %, sledi Topolšica 11,54 %, Gaberke 10,10 % in Florjan 10,25 %. Najvišji skupni odstotek, 10,78 %, nezakonskih otrok je bilo rojenih v gospodinjstvih četrte vrste, pri čemer izstopajo: Topolšica 13,40 %, Gaberke 16,37 %, Družmirje 14,8 % in izjemno visokih 19,20 % v Florjanu. To naselje tudi sicer izstopa z velikim odstotkom nezakonskih otrok v gospodinjstvih vseh vrst. Po drugi strani pa je bil ob nizkem odstotku nezakonskih otrok v Družmirju višji le odstotek nezakonskih otrok v gospodinjstvih četrte vrste. Razloge je najti v tem, da je Družmirje staro agrarno naselje trdnih nedeljivih kmetij in dokaj številčnih družin, nezakonski otroci pa so se večinoma rojevali v revnih gospodinjstvih četrte vrste.³⁸

Vrsta gospodinjstva	Odstotek (%) nezakonskih otrok po naseljih								
	Šoštanj	Ravne	Lokovica	Topolšica	Skorno	Florjan	Gaberke	Družmirje	Skupaj
1	8,51	6,33	3,56	6,42	6,10	9,19	8,80	4,45	6,31
2	4,53	8,29	9,88	8,15	10,45	8,47	8,46	7,50	7,93
3	7,98	9,26	12,80	11,54	9,46	10,25	10,10	4,37	9,60
4	5,50	9,41	8,84	13,40	7,53	19,20	16,37	14,80	10,78
Skupaj	7,26	7,99	8,88	9,23	8,37	10,59	10,40	6,17	8,40

Tabela 3: Odstotek nezakonskih otrok glede na vse otroke po naseljih glede na vrsto gospodinjstva (1869–1924)³⁹

³⁷ Hudales, *Od zibeli do groba*, 89.

³⁸ Lastni izračuni na podlagi SA župnije sv. Mihaela.

³⁹ Lastni izračuni.

ŠTEVILO OTROK NA DRUŽINO PO NASELJIH

Velike družine so bile nekdanj, tako tudi danes, redkost. Kvantitativna obravnava podatkov zapisnikov duš v obdobju 1869–1924 prinaša povprečno število otrok na družino. Na podlagi podatkov zapisnikov duš je izračunano povprečno število družinskih članov na hišo, ki pa je nekoliko višje, kot je bilo izračunano za vzhodni del Šaleške doline. V celotni župniji sv. Mihaela je znašalo povprečje 3,69 otroka na družino. Med naselji, ki sta bili pod povprečjem, sta Skorno s 3,51 in Šoštanj, slednji je imel najmanjše število otrok na družino, in sicer 3,08. Naselji Ravne 3,74 in Lokovica 3,68 sta v povprečju župnije, medtem ko so nad povprečjem okoliška naselja Družmirje 4,03, Topolšica 4,06, Florjan 4,1 in Gaberke 4,24 otrok na družino.⁴⁰ Analiza števila otrok na družino glede na vrsto gospodinjstva prinaša naslednje zanimive ugotovitve. V hišah z gospodinjstvi prve vrste so nad povprečjem s 3,71 otroka naselja Ravne, Lokovica, Topolšica, Skorno, Florjan in Družmirje. Pri tem je Šoštanj z 2,74 otroka na družino precej pod povprečjem. V gospodinjstvih druge vrste so bila nad povprečjem 4,04 otroka naselja Florjan s 4,91, Topolšica 4,33 in Gaberke s 5,80 otroka na družino. Pod povprečjem so bila naselja Ravne, Lokovica, Skorno in Družmirje in Šoštanj, s 3,09 otroka, slednji je imel najnižje število otrok na družino. V gospodinjstvih tretje vrste so bila nad povprečjem s 3,39 otroka stara agrarna naselja Družmirje, Gaberke, Skorno in Topolšica. Tik pod povprečjem pa so bila naselja Ravne, Lokovica, Florjan. V gospodinjstvih četrte vrste (lesena bajta) je bilo v povprečju 3,21 otroka na družino, pri čemer so bila nad tem povprečjem Florjan s 3,71, Topolšica s 3,46 in Ravne s 3,42 otroka na družino. Pod povprečjem pa so bila naselja Šoštanj, Lokovica, Skorno, Gaberke in Družmirje z 2,71 otroka na družino.

Povprečno število otrok na družino je primerljivo s podatki, ki jih je izračunal Jože Hudales za velenjski del Šaleške doline, pri čemer moramo upoštevati še očeta in mamo. Po Hudalesovih podatkih je družina leta 1899 štela v Velenju 4,23, Sp. Šaleku 5,32 in Zg. Šaleku 4,22 člana.⁴¹ V obdobju 1869–1924 je bilo v Šoštanju 5,08 člana na družino, sledi Skorno s 5,51, Lokovica s 5,68 in Ravne s 5,74. S tem je bil Šoštanj pod povprečjem župnije, medtem ko so bila bližnja naselja Družmirje, Topolšica, Florjan in Gaberke z več kot šestimi člani družine nad povprečjem župnije. Pri

⁴⁰ Lastni izračuni na podlagi podatkov v Status Animarum.

⁴¹ Hudales, *Od zibeli do groba*, 74.

naseljih, ki so bila pod izrazitejšim vplivom industrializacije, ugotavljamo nižje število članov na družino kot v agrarnih naseljih.⁴²

Vrsta gospodinjstva	Število otrok po naseljih								
	Šoštanj	Ravne	Lokovica	Topolšica	Skorno	Florjan	Gaberke	Družmirje	Skupaj
1	2,74	4,39	4,68	4,64	3,84	5,32	4,10	4,71	3,71
2	3,09	3,75	3,37	4,33	3,28	4,91	5,80	3,84	4,04
3	3,26	3,22	3,36	3,62	3,56	2,33	3,68	4,13	3,39
4	3,02	3,42	3,17	3,46	3,19	3,71	3,03	2,71	3,21
Št. otrok/družino	3,08	3,74	3,68	4,06	3,51	4,1	4,24	4,03	3,69
Št. članov/družino	5,08	5,74	5,68	6,06	5,51	6,1	6,24	6,03	5,69

Tabela 4: Število otrok (brez nezakonskih) na družino, število članov na družino po naseljih 1869–1924⁴³

ŠTEVILČNOST DRUŽIN PO NASELJIH

Analiza podatkov je pokazala, da mit o velikih družinah v župniji sv. Mihaela s povprečno 3,7 otroka na družino ne dosega pričakovanj po velikih družinah. V župniji je bilo 4,6 % družin brez otrok. V trgu Šoštanj je bilo teh družin kar 7,2 % in v Družmirju kar 11,1 %. V celotni župniji je bilo 16,8 % družin s po enim otrokom. Takšnih družin je bilo med naselji nadpovprečno, največ v Šoštanju 22,8 % in Skornu 20,1 %. Družin s po dvema otrokoma je bilo v župniji 16,1 %, medtem ko jih je bilo v Šoštanju 16,7 %, vendar je bilo teh družin že več v naseljih Lokovica, Skorno, Florjan in Gaberke. Družin s tremi otroki je bilo v župniji 16,1 %, pri čemer je Šoštanj s 14,2 % šele na šestem mestu. Pri družinah s štirimi otroki je imel Šoštanj s 14,4 % višji odstotek, kot je bilo povprečje župnije. Največ družin s po štirimi otroki je bilo spet v Ravnah 15,2 % in Topolšici 14,0 %. Kot zanimivost izpostavimo, da je bilo v Šoštanju v povprečju več tistih družin, ki so imele do dva otroka, kot je bilo povprečje v župniji, medtem ko je bil pod povprečjem župnije v družinah, ki so imele tri otroke ali več

⁴² Lastni izračuni na podlagi podatkov v Status Animarum.

⁴³ Lastni izračuni na podlagi podatkov v Status Animarum.

kot pet otrok. Izpostaviti velja staro agrarno naselje Družmirje, ki je pod povprečjem župnije vse tja do družin s sedmimi otroki in več, vendar je bilo teh družin po številu malo.

Naselja	Število otrok na družino v odstotkih (%)																
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Šoštanj	7,2	22,8	16,7	14,2	14,4	8,0	7,2	3,6	4,2	0,8	0,2	0,2	0,4	-	-	-	-
Ravne	3,6	15,4	16,1	18,4	15,2	10,8	7,2	5,2	4,3	1,7	1,5	0,9	0,4	-	-	-	0,2
Lokovica	4,2	15,6	17,3	17,6	12,1	10,1	8,5	4,9	3,9	3,3	1,3	1,0	0,3	-	-	-	-
Topolšica	2,4	13,7	13,4	19,1	14,0	9,4	10,6	5,8	5,5	2,4	2,4	-	0,3	0,6	0,3	-	-
Skorno	1,5	20,1	17,9	15,7	11,2	12,7	7,5	3,0	4,5	3,7	0,0	-	-	-	2,2	-	-
Sv. Florjan	7,8	12,6	17,5	11,7	7,8	13,6	9,7	2,9	6,8	2,9	3,9	-	-	1,0	1,0	0,3	1,0
Gaberke	2,2	12,7	18,7	15,7	10,4	9,7	6,7	6,0	5,2	8,2	4,5	-	-	-	-	-	-
Družmirje	11,1	15,4	13,6	9,3	9,3	9,3	8,0	8,0	6,2	4,9	2,5	0,6	1,2	-	-	0,3	-
Župnija sv. Mihaela	4,6	16,8	16,1	16,1	13,0	9,9	8,1	4,9	4,8	2,7	1,6	0,4	0,4	0,1	0,2	0,6	0,1

Tabela 5: Število otrok na družino v odstotkih (%) po naseljih župnije sv. Mihaela v obdobju 1869–1924⁴⁴

Družin z desetimi otroki je bilo v župniji malo, 1,6 %.⁴⁵ Zares velikih družin – z več kot 10 otroki – pa je bilo še manj, skupaj predstavljajo le 1,2 % vseh otrok, rojenih v zakonu:

Družin z enajstimi otroki je bilo devet: ena v Šoštanju, tri v Ravnah, tri v Lokovici, ena v Gaberkah in ena v Družmirju.

Družin z dvanajstimi otroki je bilo šest: dve v Šoštanju, ena v Ravnah, ena v Lokovici in dve v Družmirju.

Družine s trinajstimi otroki so bile tri: dve v Topolšici in ena v Florjanu.

Družine s štirinajstimi otroki so bile tri: ena v Topolšici, ena v Skornem in ena v Florjanu.

Družini s petnajstimi otroki sta bili dve: ena v Florjanu in ena v Družmirju.

Najštevilčnejši pa sta bili družini s šestnajstimi otroki, in sicer Janeza Stropnika in Marije r. Pusovnik, po domače pri Bečovniku, iz Raven ter Janeza Štrigla in Antonije r. Poprask, po domače Nagorevčnik, iz Florjana.

⁴⁴ Lastni izračuni na podlagi podatkov v Status Animarum.

⁴⁵ Desetnica ali deseti brat je posebnost slovenskega izročila.

Analiza je izpostavila še nekatere primere, ki kažejo na ekonomsko odvisnost in krhkost družine. Tak je prav gotovo tragičen primer Antonije in Andreja Šumečnik, ki sta imela v začetku 20. stoletja v Ravnah na številki 23 posest v najemu (gospodinjstvo prve vrste). Rodili so se jima trije otroci. Po smrti najmlajšega otroka in moža se je morala Antonija preseliti v leseno kočo na posestvo številka 95 v Ravnah, oba otroka pa je dala služiti. Premožnejše družine so lahko prehranile večje število otrok in »zaposlovale« tudi hlapce, dekline in varuške. Nasprotno pa si »kočlarji« niso mogli privoščiti toliko otrok, saj so morali preživeti. Vendar je bilo tudi na dobro stoječih kmetijah ob smrti enega od zakoncev otroke težko preživljati. V Ravnah pri Župancu, na številki 34, je pri porodu desetega otroka umrla 39-letna Treza Rajšter, čez šest dni pa je umrl še novorojenček. Vdovec se je čez štiri mesece ponovno poročil in imel še pet otrok. Kasneje mu je umrla tudi druga žena, zato se je čez šest mesecev poročil še v tretje, pri njegovih 59. letih pa se mu je rodil še en otrok. Pri Strnjaku v Ravnah na številki 54, sta se v prvem zakonu rodila dva otroka. Ko je hišni gospodar ovdovel, se je ponovno poročil in rodilo se je še osem otrok. Po 15 letih zakona je znova ovdovel, zato se je ponovno poročil s 30 let mlajšo ženo, ki mu je rodila še dva otroka, vendar rojstva zadnjega ni doživel.⁴⁶

VIRI IN LITERATURA

Arhivski viri

ARS, Franciskejski kataster 1925.

Gemeinden Ortschaften Derzeichnik Štajerska III Obersteiermark, Graz 1890–1900.

Kan. 470.

Kronika župnije sv. Martina v Šmartnem ob Paki.

Kronika župnije sv. Peter v Zavodnjah.

MMK: 1825–1878 (ena knjiga v ŠAM); (Upravna enota Velenje) 1878–1905, 1906–1928, 1929–1938, 1939–1941; (Župnija sv. Mihaela Šoštanj) 1771–1824, (Trg Šoštanj in Lokovica) 1787–1804, 1755–1770.

Kronika župnije sv. Mihaela Šoštanj – kopija, Muzej Velenje.

Orts Repertorium des Herzogthumes Steiermark auf Grundlage der Volkszählung vom 31. 12. 1869.

PMK: 1857–1900 (dve knjigi v ŠAM); (Upravna enota Velenje) 1900–1921, 1922–1938, 1938–1941; (Župnija sv. Mihaela Šoštanj) 1651–1661, 1653–1702, manjkajo knjige od 1703 do 1770.

⁴⁶ SA župnije sv. Mihaela.

RMK: 1853–1993 (tri knjige v ŠAM); (Upravna enota Velenje) 1898–1911, 1912–1921, 1921–1928, 1929–1932, 1933–1941; (Župnija sv. Mihaela Šoštanj) 1811–1837, 1719–1743, 1688–1719, 1635–1648, 1743–1757, 1648–1672, 1758–1770.

Seznam statusov (SA) za Župnijo Sv. Mihaela Šoštanj: SA, Sv. Mihael pri Šoštanju za leto 1868 (1868–1880); SA, Sv. Mihael pri Šoštanju Družmirje, Gaberke, Skorno, Florjan (1881–1895); SA, Sv. Mihael pri Šoštanju – cela fara 1889–1915; SA, Šoštanj, Topolšica, Florjan, Skorno 1916–1924; SA, Družmirje, Gaberke, Ravne, Lokovica 1916–1924; SA, Šoštanj 1846–1852.

Skornšek, Anton, neobjavljeno »Poročilo o delu komisije za evidentiranje in označitev prikritih grobišč (EIOPG) v občini Šoštanj«, ki je delovala v obdobju od 2002–2007.

Specialni krajevni repertorij Avstrijskih dežel, izdelan na podlagi ljudskega štetja z dne 31. 12. 1910, IV. Štajerska, Dunaj 1918.

Special-ort-repertorium von Steiermark 1880, Wien 1883.

Special-ort-repertorium von Steiermark 1890, Wien 1893.

Status animarum (SA) za Župnijo sv. Mihaela Šoštanj: SA sv. Mihael pri Šoštanju, 1868–1880; SA sv. Mihael pri Šoštanju za Družmirje, Gaberke, Skorno, Florjan, 1881–1895; SA sv. Mihael pri Šoštanju, 1889–1915; SA sv. Mihael pri Šoštanju za Topolšico, Florjan, Skorno, 1916–1924; SA sv. Mihael pri Šoštanju za Družmirje, Gaberke, Ravne, Lokovico, 1916–1924; SA sv. Mihael pri Šoštanju za Šoštanj, 1846–1852.

Šolska kronika osnovne šole Šoštanj, Muzej Velenje.

Volkszählung vom 31. Dezember 1910, k. k. Statistischen Zentralkommission, Brünn 1911.

Vollständiges Ortschaften – Verzeichniss, 1880.

Vollständiges Ortschaften, 1880.

ZAC, Fond družine Woschnagg, Matična knjiga zaposlenih 1936.

ZAC, Gemeinden Ortschaften Derzeichnik Štajerska III Obersteiermark, Graz 1890–1900.

ZAC, Mestna občina Šoštanj 1909, fasc. 1.

ZAC, Specialni krajevni repertorij Avstrijskih dežel, izdelan na podlagi ljudskega štetja z dne 31. 12. 1910, IV. Štajerska, Dunaj 1918.

Literatura

Miran Aplinc, Razvoj usnjarstva v Šoštanju in demografske spremembe. V: *Usnjarstvo na Slovenskem*. Šoštanj, 2008.

Pavle Blaznik, Bogo Grafenauer, Milko Kos, Fran Zwitter, Kolonizacija in populacija. V: *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev, Zgodovina agrarnih panog, Agrarno gospodarstvo*, zv. 1. Ljubljana, 1970.

Milko Brezigar, *Osnutek Slovenskega narodnega gospodarstva*. Celje, 1918.

Zdenko Čepič idr., *Zgodovina Slovencev*. Ljubljana, 1979.

Majda Černič Istenič, Družina kot polje individualnosti. V: *Družboslovne razprave* 3, Ljubljana, 1985.

Definitivni rezultati popisa stanovništva od 31. 1. 1921. g. Sarajevo, 1932.

Demografska statistika. Ljubljana, 1945.

Đuro Berislav Deželič, *Naša emigracija u Njemačkoj*. Zagreb, 1931.

Marjan Drnovšek, Zunanje migracije Slovencev v prvi in drugi Jugoslaviji: primerjalni vidik. V: *Migracije in Slovenski prostor od antike do danes*. Ljubljana, 2010.

Igor Filipič, Zapisniki duš v Škofijskem arhivu Maribor. V: *Arhivi* 26, št. 2. Maribor, 2003.

Jean-Louis Flandrin, *Družina: sorodstvo, družina in spolnost v Franciji od 16. do 18. stoletja*. Ljubljana, 1986.

Andrej Hozjan, Starejši priimki v vitanjski okolici. V: *Časopis za zgodovino in narodopisje* 2. Maribor, 1992.

Franc Hribernik, *Mesto Šoštanj – zgodovinski opis*. Uredil in spremne besede napisal Tone Ravnikar. Šoštanj, 1998.

Jože Hudales, Gradivo k zgodovini zdravstva v Šaleški dolini, Razprave – Presoje – Akcenti. V: *Zbornik 1995–1996, Šaleški razgledi* 12. Velenje, 1996.

Jože Hudales, *Od zibeli do groba*. Ljubljana, 1997.

Jože Hudales, Smrt in smrtnost na Slovenskem. V: *Množične smrti na Slovenskem*. Izola, 1998.

Jože Hudales, Šaleška dolina v 18. in 19. stoletju. V: *Razprave o zgodovini mesta in okolici*. Velenje, 1999.

Jože Hudales, Damijan Kljajič, Tone Ravnikar, *Šaleška dolina v XIX. in XX. stoletju*. Titovo Velenje, 1990.

Artur E. Imhof, Historische Demografie. V: *Sozialgeschichte in Deutschland*. Goettingen, 1986.

Josef Andreas Janisch, *Lexikon vom Steiermark*, Band III. Graz, 1885.

Josef Andreas Janisch, *Topografisch Statistisches Lexikon von Steyermark*. Graz, 1878.

Damir Josipović, *Demografska analiza občine Šoštanj*. Ljubljana, 2006.

Peter Klinar, *Mednarodne migracije*. Maribor, 1976.

Jože Koropec, Matične knjige iz 17. stoletja za župnijo Slovenska Bistrica. V: *Zbornik občine Slovenska Bistrica*. Slovenska Bistrica, 1990.

Krajevni leksikon Dravske banovine. Ljubljana, 1937.

Krajevni leksikon LRS. Ljubljana, 1954.

Slavko Kremenšek, Vaščani v obmestju (ob primeru vasi Moste pri Ljubljani). V: *Slovenski etnograf* 20. Ljubljana, 1967.

Niko Kuret, *Slovensko Štajersko pred marčno revolucijo 1848: topografski podatki po odgovorih na vprašalnice nadvojvode Janeza (1811) in Georga Götha (1842)*, snopič 1 in 2. Ljubljana, 1993.

Pierre Guillaume Frederic Le Play, *On family, work, and social change*. Chicago, 1982.

Peter Laslett, *Family life and illicit love in earlier generations: essays in historical sociology*. Cambridge, 1978.

- Marina Lukšič Hacin, *Migracije v teoretskem diskurzu. V: Migracije in Slovenski prostor od antike do danes*. Ljubljana, 2010.
- Miloš Macura, Kriterijum za razgraničenje gradskog i seoskog stanovništva. V: *Statistička revija* IV. Beograd, 1954.
- Hrvoj Maister, Filip Uratnik: *Socialni problemi Slovenske vasi*, II. zvezek. Ljubljana, 1938.
- Janez Malačič, *Demografija: teorija, analiza, metode in modeli*. Ljubljana, 1993.
- Anton Melik, *O poklicni sestavi prebivalstva v mestih Jugoslavije*. Ljubljana, 1937.
- Vasilij Melik, Rast mestnega prebivalstva na Slovenskem pred prvo svetovno vojno. V: *Ekonomski revija* VIII. Ljubljana, 1956.
- Dušan Miljković, *Jugoslavija 1918–1988, statistički godišnjak*. Beograd, 1989.
- Peter Musi, Človek in smert. V: *Šolski prijatelj*. Ljubljana, 1854.
- Irena Novak Popov, Mitske predstave o Slovencih. V: *Stereotipi v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. Ed. Irena Novak Popov. Ljubljana, 2007.
- Ann Oakley, *Gospodinja*. Ljubljana, 2000.
- Ignaz Orožen, *Das Bisthum und die Diözese Lavant. V. Theil, Das Dekanat Schallthal*. Graz, 1884.
- Janko Orožen, Politični razvoj v Celju in celjski pokrajini od 1848 do 1918. V: *Časopis za zgodovino in narodopisje* XLII. Maribor, 1971.
- Janko Orožen: *Denarništvo v Celju*. Celje, 1973.
- Prebivalstvo Slovenije 1931 in 1941*. Ljubljana, 1945.
- Prebivalstvo Slovenije po naseljih 1869–1966*.
- Sašo Radovanovič, Mesto Maribor v luči matičnih knjig 17. stoletja. V: *Kronika* 39, Ljubljana, 1991.
- Carl Schmutz, *Historisch Topografisches Lexikon von Steyermark*, I.–IV. Bd. Graz, 1822.
- Slovenski biografski leksikon*. Ljubljana, 1925–1932.
- Spominski zbornik Slovenije*. Ljubljana, 1939.
- Stanoje Stanojević, *Narodna enciklopedija SHS*. Zagreb, 1925.
- Statistički godišnjak*. Beograd, 1929.
- Andrej Studen, Zapis o bivanjskih razmerah nemških in slovenskih višjih meščanskih slojev v Ljubljani na začetku stoletja. V: *Zgodovinski časopis* 47. Ljubljana, 1993.
- Andrej Studen, *Stanovati v Ljubljani*. Ljubljana, 1995.
- Petra Svobljak, Poizkus ocene vojaških in civilnih izgub med 1. svetovno vojno. V: *Množične smrti na Slovenskem*. Izola, 1998.
- Kristina Šamperl Purg, *Razmerje med mestom in vasjo kot problem slovenskega narodnega gibanja na primeru Ptuja in okolice pred prvo svetovno vojno (nekateri vidiki)*. Ptuj, 2001.
- Živko Šiferer, *Demografska statistika*. Ljubljana, 1952.

Marko Štuhec, *Prebivalstvo Ljubljane v drugi polovici 17. stoletja na podlagi matičnih knjig*. V: *Kronika* 33. Ljubljana, 1985.

Franč Ušeničnik, *Pastoralno bogoslovje*. Ljubljana, 1932.

Vlado Valenčič, *Štetje prebivalstva leta 1754 v predjožefinski ljubljanski škofiji in njegovi rezultati*. V: *Zgodovinski časopis* XVI. Ljubljana, 1962.

Vlado Valenčič, *Starostna in družbena struktura prebivalstva v predjožefinski ljubljanski škofiji po štetju leta 1754*. V: *Zgodovinski časopis* XVII. Ljubljana, 1963.

Marta Verginella, *Spremembe občutja smrti na Slovenskem v 19. in na začetku 20. stoletja*. V: *Množične smrti na Slovenskem*. Izola, 1998.

Peter Vodopivec, *Kako so ženske na Slovenskem v 19. stoletju stopale v javno življenje*, v: *Zgodovina za vse* 1. Celje, 1994.

Dolfe Vogelnik, *Natalitetna mortalitetna področja v Jugoslaviji*. V: *Ekonomski revija* VIII. Ljubljana, 1956.

Dolfe Vogelnik, *Demografska statistika*. Ljubljana, 1961.

Dolfe Vogelnik, *Prebivalstvo po naseljih v razdobju 1869–1953*, 1. Knjiga. Ljubljana, 1961.

Dolfe Vogelnik, *Dosedanji razvoj, stanje in perspektive prebivalstva RS Slovenije*. Ljubljana, 1963.

Igor Vrišer, *Urbana geografija*. Ljubljana, 1984.

Zgodovina Slovencev. Ljubljana, 1979.

Zlata Zupančič, *Velenjsko industrijsko središče in njegov razmah*. V: *Celjski zbornik*. Celje, 1961.

Zvonka Zupanič Slavec, *Epidemije na Slovenskem*. V: *Množične smrti na Slovenskem*. Izola, 1998.

Fran Zwitter, *Prebivalstvo na Slovenskem od 18. stoletja do današnjih dni*. Ljubljana, 1936.

THE MYTH OF THE EXISTENCE OF LARGE FAMILIES IN THE PERIOD FROM 1869 TO 1924 IN THE CASE OF THE PARISH ST. MICHAEL IN ŠALEŠKA DOLINA

Summary

The author discusses the situation of families in relation to the quality of their houses, the mythic idea of large families and the reality in the period between 1869 and 1924, as well as the data on the number of members per family compared with nearby Velenje and beyond. The research has shown that such large families almost did not exist. Families with 10 or more children used to be and still are today more or less an exception and are very rare. Realistically speaking there were only 18% of families with more than five and only 1,2% of families with more than 10 children in the parish of St. Michael. The highest percentage of illegitimate children was born in agrarian settlements with third and fourth class households; in Šoštanj this percentage was under the parish's average. The number of illegitimate children stood out of in the settlements of Topolšica, Florjan and Gaberke. It is very interesting how this number is divided according to the household classes. Urbanized settlements had a higher number of children per family in households of the second,

third and fourth class, while in the agrarian settlements the larger number of children emerges in the houses of the first two qualities. The average family size in the Western Europe was around five members per family with certain deviations. In this sense the data are incomplete for Slovenia, but are methodologically comparable with some other areas. In the nearby Velenje the average family size in the middle of the 19th century was five family members; the family size was a little bit bigger in the nearby region. At the end of the 19th century the number of family members decreased in Velenje to 4.23, but grew to around 5.5 in the nearby region. The situation was similar in the western part of the Šaleška dolina. The average size of a family in the parish of St. Michael in the period from 1869 to 1924 was 5,69 members. In Šoštanj the average size was 5,08 members, which was below the average. These findings show that families in the areas that were under the influence of industrialization had less family members than those in agrarian settlements.

DER MYTHOS VON GROSSFAMILIEN IN DER PERIODE ZWISCHEN 1869 UND 1924 AM BEISPIEL DER PFARRE SV. MIHAEL/SANKT MICHAEL IN ŠALEŠKA DOLINA

Zusammenfassung

Der Artikel behandelt die Lage der Familien bezüglich der Hausqualität, die Mythos-Vorstellungen von Großfamilien und die Realität der Periode zwischen 1869 und 192. Der Autor vergleicht auch die Zahl der Familienmitglieder mit dem naheliegenden Velenje/Wöllan und seiner Umgebung. Die Recherchen zeigten, dass so richtig große Familien gar nicht existierten. Familien mit zehn oder mehr Kindern waren damals genau wie heute eine Ausnahme und selten. Realistisch gesehen waren es in der ganzen Pfarre sv. Mihael/Sankt Michael nur 18% Familien, die mehr als fünf Kinder hatten und nur 1,2% Familien mit mehr als zehn Kindern. Dabei war das größte Prozent von unehelichen Kindern in Agrarsiedlungen mit Haushalten von dritter und vierter Art geboren, wobei dieses Prozent in Šoštanj/Schönstein unter dem Durchschnitt der Pfarre lag. Die Zahl von unehelichen Kindern war in den Siedlungen Topolšica/Topolschütz, Florian/St. Florjan und Gaberke/Gaberg weit über den Durchschnitt. Die Verteilung nach der Hausqualität ist sehr interessant. Die urbanen Siedlungen hatten die größere Kinderzahl pro Familie in Haushalten von zweiter, dritter und vierter Art, wobei man in den landwirtschaftlichen Siedlungen die größere Zahl der Kinder in den ersten zwei Haushaltarten findet. Die durchschnittliche große Familie in Westeuropa hatte mit wenigen Abweichungen ungefähr fünf Familienmitglieder. In diesem Sinne sind die Daten für Slowenien unvollständig, aber methodologisch gesehen vergleichbar. In dem naheliegenden Velenje/Wöllan hatte in der Mitte des 19. Jahrhunderts eine durchschnittlich große Familie fünf Mitglieder bzw. etwas mehr in der Umgebung. Ende des 19. Jahrhunderts sank die Zahl in Velenje/Wöllan auf 4,23 und stieg in der Umgebung auf 5,5 Mitglieder pro Familie. In dem westlichen Teil der Šaleška dolina war die Situation ähnlich. Die durchschnittliche Größe der Familien in der Periode zwischen 1869 und 1924 in der Pfarre sv. Mihael/Sankt Michael war 5,69 Mitglieder pro Familie. Šoštanj/Schönstein war mit 5,08 Mitgliedern pro Familie unter dem Durchschnitt. Wir stellten fest, dass in den Siedlungen, die unter starkem Industrialisierungseinfluss waren, die Zahl der Familienmitglieder niedriger war als in den landwirtschaftlichen Siedlungen.